

Тараненко О. М.,*кандидат історичних наук, доцент,
доцент кафедри інтелектуальної власності та цивільно-правових дисциплін
Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького*

ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ГЕОГРАФІЧНИХ ЗАЗНАЧЕНЬ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ ЄС ТА УКРАЇНИ

Анотація. Статтю присвячено вивченню особливостей правового регулювання географічних зазначень в ЄС та Україні. Автором проаналізовано основні положення та зміст законодавства ЄС та України, що стосується правового регулювання відносин, пов'язаних із використанням та охороною географічних зазначень. З дослідження окреслено теми в контексті позицій правників, висловлених на доктринальному рівні зроблено висновок, що географічне зазначення асоціюється із певним товаром чи продукцією, які мають певну унікальність, властивості, репутацію та якість зумовлені місцем їх виготовлення чи видобутку. З'ясовано, що правове регулювання географічних зазначень на території ЄС забезпечується як на рівні міжнародних угод, конвенцій та договорів, так і на рівні регламентів, які мають пряму дію на територіях усіх країн-членів ЄС і не потребують імплементації до національного законодавства. Водночас, наголошено, що такий підхід побудови регіональної охорони географічних зазначень насамперед базується на законодавстві у сфері якості та безпеки продукції, а не у сфері інтелектуальної власності. Розглянуто особливості правового регулювання географічних зазначень в Україні в контексті еволюції вітчизняного законодавства. Висвітлено проблемні питання що стосуються охорони географічних зазначень в Україні у відповідність до норм Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. Закцентовано увагу на новеллах Закону України «Про правову охорону географічних зазначень» щодо умов надання правової охорони географічним зазначенням. Виявлено низку розбіжностей у правовому регулюванні географічних зазначень в країнах ЄС та України. Констатовано, що є певні позитивні зміни, в контексті адаптації вітчизняного законодавства до норм права ЄС.

Ключові слова: географічні зазначення, правове регулювання, право інтелектуальної власності, законодавство ЄС, місце виготовлення товару.

Постановка проблеми. Велика кількість товарів природного походження мають унікальні властивості, особливе значення та цінну репутацію і є одним з ключових факторів підвищення конкурентоздатності продукції. Відповідно, в жорстких умовах ринкової конкуренції важливого значення набули такі товари, які ми називаємо географічними зазначеннями. Географічні зазначення виступають важливим інструментом захисту місцевих виробників від недобросовісної конкуренції та дозволяють їм отримувати додаткову вартість за рахунок унікальних властивостей місцевої продукції. Прагнення України інтегруватись у європейське співтовариство потребує гармонізації вітчизняного законодавства зі стандартами країн ЄС, впровадження дієвих механізмів реалізації правових норм для забезпечення ефективної правової охорони інтелектуальної власності. Тому актуальним, на нашу думку, є аналіз та порів-

няння положень законодавства ЄС та України, що стосуються географічних зазначень.

Стан дослідження. Особливості правової охорони географічних зазначень у своїх дослідженнях вивчали О. Орлюк, Ю. Капіца, М. Ковальчук, М. Міненко, В. Матвєєв, І. Мартинюк, В. Криволапчук, С. Филь, А. Кодинець, А. Сідоренко, О. Чепис та інші науковці. Водночас тема географічних зазначень залишається однією з найменш досліджених та найскладніших в системі права інтелектуальної власності, а тому потребує подальшого науково-правового дослідження.

Метою статті є дослідження особливостей правового регулювання географічних зазначень за законодавством ЄС та України та їх порівняння.

Виклад основного матеріалу. В науковій доктрині поняття «географічне зазначення» є предметом вивчення багатьох науковців. Так, у колективному виданні за ред. Ю. Капіци зазначається, що географічне зазначення – це вираз, який відображає зв'язок «місце-товар» і дає змогу виробникам товарів з певного географічного району вимагати права на застосування такого виразу для зазначення того, що певний товар походить із цього регіону [1, с. 292].

На думку О. Орлюк, географічне зазначення – це певний колективний бренд, що використовують для позначення продукції, яку можна ідентифікувати за місцем походження і яка відповідає певним критеріям якості, традиційності тощо [2].

За словами М. Міненка та В. Матвєєва, географічне зазначення – це назва географічного місця, що вживається в позначенні товару, який має низку особливих якісних характеристик, зумовлених місцем його походження [3, с. 133].

За визначенням М. Ковальчук географічне зазначення – будь-яке безпосереднє чи опосередковане позначення географічного місця розташування (назви), що може виражатися словесно або графічно, яке відображає характерні особливості, кваліфікаційні характеристики, репутацію чи інші якості товару, що виробляють фізичні або юридичні особи, на певній території, які окреслюють її ознаки [4, с. 13].

Таким чином, на думку дослідників географічне зазначення асоціюється із певним товаром чи продукцією, які мають певну унікальність, властивості, репутацію та якість зумовлені місцем їх виготовлення чи видобутку. Як зазначає І. Мартинюк, природні чи людські фактори, характерні для відповідного географічного місця, зумовлюють надання виробленим продуктам особливих параметрів, що забезпечують їх відмежування від однорідної продукції інших виробників [5, с. 535].

На теперішній час правове регулювання географічних зазначень в ЄС здійснюється багатьма міжнародними угодами, регламентами та конвенціями. основними з яких є: Паризька

конвенція про охорону промислової власності 1883 р., Мадридська угода про недопущення неправдивих або таких, що вводять в оману, зазначень походження товарів 1891 р., Лісабонська угода про захист зазначень місць походження виробів та їх міжнародної реєстрації 1958 р., Угода про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності (ТРИПС), прийнята в рамках СОТ у 1994 р., Угода про попередження та припинення використання товарних знаків і географічних зазначень 1999 р., Регламент Ради ЄС № 1234/2007 2007 р. про географічні зазначення та назви місця походження вин, Регламент Ради ЄС № 110/2008 2008 р. щодо спиртних напоїв, Регламент Ради ЄС № 251/2014 2014 р. щодо ароматизованих винних продуктів, Регламент Ради ЄС № 2081/92 1992 р. щодо сільськогосподарських продуктів та продовольчих товарів, Регламент Ради ЄС № 479/2008 2008 р. щодо загальної організації ринку вина, тощо.

Нажаль, Паризька конвенція про охорону промислової власності 1883 р. не містить визначення географічного зазначення. Разом із тим, відповідно до ч. 3 ст. 1 цієї Конвенції серед об'єктів права промислової власності виокремлено «вказівки про походження чи найменування місця походження» [6].

Положення окремих статей Паризької конвенції встановлюють спеціальний режим захисту від використання продуктів, які мають «неправильні, прямі чи непрямі вказівки про походження продуктів чи істинності особи виробника, промисловця чи торговця». Так, зокрема, у ст. 10 Паризької конвенції вказано, що на такі продукти може бути «накладено арешт при ввезенні продуктів, споряджених неправильно вказівкою про походження продуктів чи про особу виробника тощо» [6].

Мадридська угода про недопущення неправдивих або таких, що вводять в оману, зазначень походження товарів 1891 р. також не містить визначення терміна «географічне зазначення». Проте, проаналізувавши положення ст. 1 Угоди можемо дійти висновку, що: «Усі товари, які мають неправдиве або таке, що вводять в оману, зазначення, що прямо або опосередковано зазначають у якості країни чи місця знаходження цього виробу будь-яку з країн, до яких застосовується ця Угода, або місце, розташоване в будь-якій з зазначених країн, підлягають арешту при ввезенні до будь-якої із зазначених країн» [1, с. 297].

Угода визначає випадки і способи вимоги та здійснення конфіскації, арешту чи інших подібних заходів, щодо товарів. При цьому для продажу, показу чи пропозиції для продажу товарів заборонено використовувати географічні зазначення, які можуть ввести споживачів в оману щодо походження цих товарів. Суди кожної країни – учасниці Угоди мають право вирішувати, які географічні зазначення не відповідають її положенням через їх загальний характер (за винятком регіональних географічних зазначень щодо спиртних напоїв) [7, с. 92–93].

Варто звернути увагу на те, що в статтях Угоди немає точно вираженого положення про те, що приватні особи можуть безпосередньо вимагати накладення арешту. Отже, держави учасниці вільні передбачити, що таким особам доведеться звертатися через прокуратуру або інший компетентний орган.

Відповідно ж до положень ст. 1 Лісабонської угоди про захист зазначень місць походження виробів та їх міжнародної реєстрації 1958 р., «зазначення місця походження означає географічну назву країни, району, або місцевості, яка використовується для позначення виробу, якість і властивості якого визначаються винятково або значною мірою географічним

середовищем, в тому числі природними та етнографічними факторами» [8].

Згідно положень угоди, умовою виникнення прав на назву походження товару в державі-учасниці угоди, є міжнародна реєстрація цієї назви у Міжнародному бюро. До подання заявки на міжнародну реєстрацію назва місця походження товару має бути зареєстрована в країні походження. Якщо держава-учасниця протягом року не відмовила в реєстрації, то назві місця походження товару надається охорона в зазначеній державі [8].

Отже, як Паризькою конвенцією про охорону промислової власності 1883 р. так і Мадридською угодою про недопущення неправдивих або таких, що вводять в оману, зазначень походження товарів 1891 р., не встановлено яких-небудь вимог щодо якості, властивостей, особливих характеристик товару, відносно якого використовується зазначення походження. Проте такі вимоги встановлені Лісабонською угодою про захист зазначень місць походження виробів та їх міжнародної реєстрації 1958 р. [9, с. 51].

Згідно зі ст. 22 Угоди про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності 1994 р. (ТРИПС) географічним зазначенням є такі зазначення, які визначають товар як такий, що походить з території члена, регіону або району цієї території, коли певна якість, репутація або інші характеристики товару значною мірою пов'язані з його географічним походженням [10]. Тобто увага акцентується саме на особливих якостях товарів, на стійкій репутації у споживача або на інших характеристиках, прямо пов'язаних з місцем їх географічного походження: це може бути як географічна назва, так і позначення, яке не є географічною назвою, але викликає асоціацію з місцем походження. Дане поняття є значно ширшим, ніж поняття найменування місця походження, яке визначено в Лісабонській угоді [11, с. 92–93].

Відповідно до Угоди ТРИПС держави-учасниці мають передбачати в своєму законодавстві правові засоби попередження використання будь-яких неправдивих позначень або таких, що вводять в оману споживачів щодо дійсного місця походження товару, а також таке використання географічних зазначень, що можуть бути визначені актом недобросовісної конкуренції, у відповідності до ст. 10 bis Паризької конвенції. В п. 3 ст. 22 Угоди ТРИПС зазначено, що держави-члени СОТ якщо дозволяє його законодавство або на прохання заінтересованої сторони, відмовляє у реєстрації або анулює реєстрацію торгового знака, який містить або складеться з географічного зазначення стосовно товарів, які не походять із зазначеної території, якщо використання ознаки таких товарів у торговому знаку має такий вигляд, який вводить в оману населення стосовно реального місця створення [10].

Правове регулювання географічних зазначень на території ЄС забезпечується також і на рівні регламентів, які мають пряму дію на територіях усіх країн-членів ЄС і не потребують імплементації до національного законодавства, за винятком необхідності передбачення обов'язкових реєстраційних процедур. Серед них, зокрема Регламент Ради ЄС № 1234/2007 2007 р. про географічні зазначення та назви місця походження вин, Регламент Ради ЄС № 110/2008 2008 р. щодо спиртних напоїв, Регламент Ради ЄС № 251/2014 2014 р. щодо ароматизованих винних продуктів, Регламент Ради ЄС № 2081/92 1992 р. щодо сільськогосподарських продуктів та продовольчих товарів, Регламент Ради ЄС № 479/2008 2008 р. щодо загальної організації ринку вина, тощо. Однак, як зауважують В. Криво-

лапчук та С. Филь, такий підхід побудови регіональної охорони географічних зазначень насамперед базується на законодавстві у сфері якості та безпеки продукції, а не у сфері інтелектуальної власності [12, с. 55].

Щодо України, то правове регулювання відносин, що стосуються географічних зазначень здійснюється главами 35 і 45 Цивільного Кодексу України, главою 16 Господарського Кодексу України, Законами України «Про правову охорону географічних зазначень», «Про особливості правової охорони географічних зазначень для сільськогосподарської продукції та харчових продуктів, захист прав та застосування схем якості, включаючи традиційні гарантовані особливості для сільськогосподарської продукції та харчових продуктів» та «Про захист від недобросовісної конкуренції», Правилами складання, подання та проведення експертизи заявки на реєстрацію географічного зазначення, затверджених наказом Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України від 12.03.2021 р. № 536-21.

Варто наголосити на тому, що в українському законодавстві тривалий час була має певна термінологічна неузгодженість. Так, ЦК України у главі 45 регулює право інтелектуальної власності на географічне зазначення, натомість Закон України «Про охорону прав на зазначення походження товарів» – регулював правовідносини щодо зазначення походження товару, під яким розумілося два різновиди: просте зазначення походження товару та кваліфіковане зазначення походження товару.

З 1 січня 2020 р. набрав чинності Закон України «Про правову охорону географічних зазначень», який змінив назву і водночас більшість норм відповідного закону було вдосконалено. Після вдосконалення відповідних норм закону замість терміна «зазначення походження товару» та поділу на просте та кваліфіковане географічне зазначення тут з'явилися поняття:

– «географічне зазначення», що є найменуванням, яке ідентифікує товар, що походить із певного географічного місця та який має особливу якість, репутацію чи інші характеристики, зумовлені головним чином цим географічним місцем походження, та хоча б один із етапів його виробництва (виготовлення (видобування) та/або переробка та/або приготування) здійснюється на визначеній географічній території;

– «назва місця походження товару», вид географічного зазначення, який означає найменування, що ідентифікує товар, який походить з певного географічного місця та який має особливі якості або властивості, виключно або головним чином зумовлені конкретним географічним середовищем з притаманними йому природними та людськими факторами, та усі етапи його виробництва (виготовлення (видобування) та/або переробка та/або приготування) здійснюються на визначеній географічній території [13].

Як слушно зауважують А. Кодинець та А. Сідоренко для назви походження товарів зберігається ознака «людський фактор» та «етапи виробництва», а поняття «географічне зазначення» більше не містить ознаки «людський фактор», але додає «етапи виробництва». Відповідно, можемо бачити, що людський фактор посідає другорядне місце і більше уваги приділяється саме способам та етапам виробництва, роблячи їх більш пріоритетними. Якщо раніше географічні зазначення й особливо найменування місць походження товарів застосовувалися загалом для сільськогосподарської продукції, то нині дедалі більше зрушень у цій галузі відбувається у бік промис-

лової продукції. Саме тому необхідність участі людини в процесі виробництва виключається, а головну роль відіграють технічні засоби, за допомогою яких здійснюється технологія видобування або виробництва того чи іншого товару [14, с. 24].

Віднедавня на законодавчому рівні визначено правові та організаційні засади схем якості для сільськогосподарської продукції та харчових продуктів, особливості підготовки до реєстрації, реєстрації, використання та захисту географічних зазначень для сільськогосподарської продукції (сільськогосподарських товарів) та харчових продуктів. Згідно зі ст. 6 Закону України «Про особливості правової охорони географічних зазначень для сільськогосподарської продукції та харчових продуктів, захист прав та застосування схем якості, включаючи традиційні гарантовані особливості для сільськогосподарської продукції та харчових продуктів». для географічних зазначень та назв місць походження товару сільськогосподарської продукції або харчових продуктів схемами якості є схеми, що включають визначені Законом України «Про правову охорону географічних зазначень» та згадуваним Законом засади визнання, правової охорони і застосування географічних зазначень та назв місця походження товару, що встановлені для забезпечення уніфікованої охорони найменувань як об'єктів права інтелектуальної власності та інформування споживачів про особливості товару, що формують його додану вартість. Для цілей цього Закону як схему якості для назви місця походження товару виділяють, надають правову охорону та використовують найменування, що ідентифікує товар, який походить з певного географічного місця, як частини країни, населеного пункту, місцевості тощо, або, у виняткових випадках, країни [15].

Згідно із ч. 2 ст. 501 ЦК України обсяг правової охорони географічного зазначення визначається характеристиками товару (послуги) і межами географічного місця його (її) походження, зафіксованими державною реєстрацією права інтелектуальної власності на географічне зазначення [16]. Одним з нових положень, Закону України «Про правову охорону географічних зазначень» є умови, щодо надання правової охорони географічним зазначенням. Так, згідно зі ст. 7 вказаного закону, правова охорона надається географічному зазначенню, яке повністю або частково омонімічне із зареєстрованим в Україні географічним зазначенням, за умови добросовісного місцевого і традиційного використання та якщо таке використання виключає можливість сплутування та введення в оману споживачів щодо дійсного походження товару [13].

Дана норма була включена до Закону відповідно до вимог Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, Європейським співтовариством з атомної енергії, яку наша держава ратифікувала у вересні 2014 р. Так, зокрема, згідно ч. 3, 4 ст. 204 Угоди кожному омонімічному географічному зазначенню надається охорона за умови, що вона використовується добросовісно та з належним врахуванням місцевого і традиційного використання, а також реального ризику виникнення плутанини [17].

Разом із тим в даній Угоді ч. 3 ст. 208 для припинення неправомірного використання найбільш уживаних в Україні захищених географічних зазначень передбачено 10-річний перехідний період, протягом якого можна вживати географічні зазначення для позначення та презентації визначених подібних продуктів, що походять з України: Champagne, Cognac, Madera, Porto, Jerez, Calvados, Grappa, AnisPortugues, Armagnac, Marsala, Malaga, Tokaj. Крім того, ч. 4 ст. 208 Угоди був вста-

новлений 7-річний перехідний період для географічних зазначень, які походять з України: Parmigiano Reggiano, Roquefort, Feta [17]. Тобто протягом вказаного періоду українські товаровиробники, для товарів, які в ЄС захищені як географічні зазначення для виходу їхніх товарів на ринок ЄС необхідно здійснити зміну назви товарів щоб не порушувати права європейських товаровиробників.

Неоднозначність визначення кола суб'єктів права інтелектуальної власності на географічне зазначення у нормах вітчизняного законодавства пов'язана з тим, що згідно зі ст. 502 ЦК України суб'єктами права інтелектуальної власності на географічне зазначення є виробники товарів, об'єднання виробників, інші особи, визначені законом [16]. Разом із тим, Закон України «Про правову охорону географічних зазначень» чітко не вказує хто є суб'єктами права інтелектуальної власності на географічне зазначення, а окреслює коло осіб, що мають право на державну реєстрацію географічного зазначення. Так, відповідно до ст. 9 вказаного закону право на державну реєстрацію географічного зазначення має об'єднання осіб, які в зазначеному географічному місці виробляють товар та/або видобувають, та/або переробляють сировину для товару, особлива якість, репутація чи інші характеристики якого зумовлені цим географічним місцем [13].

При цьому в законі наголошується, що об'єднання осіб означає будь-яку сукупність осіб незалежно від її організаційно-правової форми або складу. Водночас, одиничні як фізичні так і юридичні особи можуть зареєструвати географічне зазначення лише за дотриманням наступних умов:

– якщо вона є єдиним виробником, який у цьому географічному місці виробляє товар та/або видобуває, та/або переробляє сировину для товару та бажає подати заявку на реєстрацію географічного зазначення;

– географічна територія, на якій здійснюється виробництво (видобування) та/або переробка, та/або приготування товару, має характеристики, які істотно відрізняються від прилеглих територій, або характеристики товару відрізняються від товарів, вироблених на прилеглих територіях [13].

Крім того, суб'єктами правовідносин, що виникають з питань охорони географічних зазначень, є Міністерство економіки України, що здійснює політику щодо охорони цих об'єктів, та спеціальні уповноважені органи, визначені відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 03.06.2020 р. № 439, для погодження специфікацій товарів і визначення та контролю особливих якостей та інших характеристик товарів, а саме:

– Міністерство аграрної політики та продовольства – щодо сільськогосподарської продукції (сільськогосподарських товарів), харчових продуктів, вин, ароматизованих винних продуктів, спиртних напоїв;

– Міністерство культури та інформаційної політики – щодо виробів народних художніх промислів;

– Міністерство охорони здоров'я – щодо природних лікувальних ресурсів (мінеральних вод, лікувальних грязей, озокериту, бішофіту, ропи лиманів та озер тощо) [18].

Згідно з ч. 2 ст. 17 Закону України «Про правову охорону географічних зазначень», реєстрація географічного зазначення надає право:

а) використовувати географічне зазначення;

б) вживати заходів щодо заборони використання географічного зазначення особами, які не мають на це право;

в) провадити діяльність із забезпечення відповідності товару, для якого зареєстровано географічне зазначення, специфікації товару, погодженій спеціально уповноваженим органом, або документу;

г) поширювати інформацію та провадити іншу діяльність, спрямовану на повідомлення споживачам про особливі якості товару, для якого зареєстровано географічне зазначення;

г) інші права, визначені законодавством про правову охорону географічних зазначень [13].

Однак, особливістю прав, що випливають із реєстрації географічного зазначення є те, що особи, які мають право використовувати зареєстроване географічне зазначення, не можуть видавати ліцензію на використання географічного зазначення.

Висновки. Таким чином, аналіз законодавства ЄС та України у сфері правового регулювання географічних зазначень дає підстави говорити про наявність низки розбіжностей у правовому регулюванні даного об'єкта інтелектуальної власності в ЄС та Україні. Основною відмінністю законодавства у сфері правового регулювання географічних зазначень ЄС та України є те, що вітчизняне законодавство регулює загальні положення щодо всіх географічних зазначень, а в ЄС є регламенти, директиви, які діють лише для певних видів товарів. Водночас, дослідивши еволюцію українського законодавства, що стосується правової охорони географічних зазначень, ми бачимо, що простежуються певні позитивні зміни, в контексті адаптації його до норм права ЄС, проте, деякі питання потребують подальшого доопрацювання.

Література:

1. Право інтелектуальної власності Європейського Союзу та законодавство України / за ред. Ю. М. Капіци. К. : Видавничий Дім «Слово», 2006. 1101 с.
2. Орлюк О.П. Для чого Україні географічні зазначення для місцевих товарів. URL: <https://cs.detector.media/blogs/texts/185704/2023-10-26-dlya-chogo-ukraini-geografichni-zaznachennya-dlya-mistsevykh-tovariv/>
3. Міненко М.А., Матвеев В.В. Проблема використання географічних зазначень та найменувань українськими виноробами. // *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки)*. № 4 (28). 2014. С. 133–137.
4. Ковальчук М.С. Правова охорона та захист географічних зазначень в Україні, Франції та Італії (порівняльно-правовий аспект) : автореф. дис. канд. юр. наук, Київ, 2018. 20 с.
5. Мартинюк І.В. Географічні зазначення та торговельні марки як об'єкти промислової власності: до проблеми співвідношення // *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 2. С. 535–539.
6. Паризька конвенція про охорону промислової власності 1883 р. (переглянута у Брюсселі 14 грудня 1900 р., у Вашингтоні 2 червня 1911 р., у Гаазі 6 листопада 1925 р., у Лондоні 2 червня 1934 р., у Лісабоні 31 жовтня 1958 р., у Стокгольмі 14 липня 1967 р., змінена 2 жовтня 1979 р.). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_123#top (дата звернення 04.06.2024)
7. Міжнародні договори та угоди у сфері інтелектуальної власності: Навч. посіб. [Електронний ресурс] / А.С. Ромашко, І.І. Верба, В.В. Пригода. К.: НТУУ «КПІ», 2013. 160 с..
8. Лісабонська угода про захист зазначень місць походження виробів та їх міжнародної реєстрації 1958 р. (переглянута в Стокгольмі 14 липня 1967 р.). URL: https://zakononline.com.ua/documents/show/140632__529174 (дата звернення 05.06.2024).
9. Тараненко О.М. Цивільні правовідносини, що виникають у зв'язку з використанням географічних зазначень // *Право і суспільство*. 2017. № 2. Ч. 2. С. 50–54.

10. Угода про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності 1994 р. змінена у м. Женева 6 грудня 2005 р. (Угода ТРІПС). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/981_018#top (дата звернення 06.06.2024)
11. Чепис О. Правове регулювання географічних зазначень в Європейському Союзі // *Матеріали 73-ї підсумкової наукової конференції професорсько-викладацького складу юридичного факультету* (28 лютого 2019 року, м. Ужгород). За заг. ред. С.Б. Булеци, Я.В. Лазура. Ужгород, 2019. С. 92–96.
12. Криволапчук В., Филь С. Правова охорона географічних зазначень у контексті угоди про асоціацію між Україною та ЄС // *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2018. № 3. С. 51–59.
13. Закон України «Про правову охорону географічних зазначень». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/752-14#top> від 20.09.2019 № 123-IX (дата звернення 06.06.2024).
14. Кодинець А., Сідоренко А. Правова охорона географічних зазначень: новели за законодавством України // *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2020. № 1. С. 21–28.
15. Закон України «Про особливості правової охорони географічних зазначень для сільськогосподарської продукції та харчових продуктів, захист прав та застосування схем якості, включаючи традиційні гарантовані особливості для сільськогосподарської продукції та харчових продуктів» від 06.09.2022 № 2572-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2572-20#Text> (дата звернення 07.06.2024).
16. Цивільний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення 06.06.2024).
17. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони ратифіковано із заявою Законом № 1678-VII від 16.09.2014. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#top (дата звернення 07.06.2024).
18. Постанова Кабінету Міністрів України від 03.06.2020 р. № 439 «Про визначення спеціально уповноважених органів для погодження специфікацій товарів і визначення та контролю особливих якостей та інших характеристик товарів». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/439-2020-п#Text> (дата звернення 06.06.2024).

Taranenko O. Features of Legal Regulation of Geographical Indications under EU and Ukrainian Legislation

Summary. The article is devoted to the study of the features of the legal regulation of geographical indications in the EU and Ukraine. The author analyzes the main provisions and content of the EU and Ukrainian legislation concerning the legal regulation of relations related to the use and protection of geographical indications. Based on the research of the outlined topic in the context of the positions of legal scholars expressed at the doctrinal level, it is concluded that a geographical indication is associated with a specific product that has certain uniqueness, properties, reputation, and quality determined by the place of its production or extraction. It has been established that the legal regulation of geographical indications in the EU is ensured both at the level of international agreements, conventions, and treaties, and at the level of regulations that have direct effect in the territories of all EU member states and do not require implementation into national legislation. At the same time, it is emphasized that such an approach to building regional protection of geographical indications is primarily based on legislation in the field of product quality and safety, rather than in the field of intellectual property. The peculiarities of the legal regulation of geographical indications in Ukraine are considered in the context of the evolution of domestic legislation. Problematic issues related to the protection of geographical indications in Ukraine in accordance with the provisions of the Association Agreement between Ukraine and the EU are highlighted. Attention is focused on the novelties of the Law of Ukraine «On the Legal Protection of Geographical Indications» regarding the conditions for granting legal protection to geographical indications. A number of discrepancies in the legal regulation of geographical indications in the EU and Ukraine are identified. It is noted that there are certain positive changes in the context of adapting domestic legislation to EU law standards.

Key words: geographical indications, legal regulation, intellectual property law, EU legislation, place of product manufacture.